

VLUCHTELINGENWERK

VLAANDEREN

JAARVERSLAG 2022

COLOFON

REDACTIE & EINDREDACTIE

Vluchtelingenwerk Vlaanderen

LAY-OUT

Eline Fuertes

V.U.

Tine Claus
Directeur Vluchtelingenwerk Vlaanderen vzw
Kruidtuinstraat 75
1210 Brussel

+32 (0)2 225 44 00
info@vluchtelingenwerk.be
www.vluchtelingenwerk.be

Rekeningnummer BE06 5230 8056 2922
Ondernemingsnummer BE 0434 380 549

RPR Brussel

STEUN VLUCHTELINGENWERK VLAANDEREN

Doe een gift via giften.vluchtelingenwerk.be of op BE06 5230 8056 2922.

Elke gift gebruiken wij om op te komen voor de rechten en de bescherming van mensen op de vlucht. We helpen hen bij hun procedure en bij het opbouwen van een nieuw bestaan. Doe een gift en geef mensen op de vlucht een kans op een veilig leven.

Geef je voor het einde van het jaar een totaal van 40 euro of meer, dan krijg je een fiscaal attest waardoor je minder belastingen betaalt.

MET DANK AAN

Alle medewerkers, leden en partners van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. De realisaties en resultaten die we in dit jaarverslag neerzetten, zijn er alleen dankzij de financiële steun van partners, bedrijven en individuen en dankzij het enthousiasme en de kracht van mensen op de vlucht, medewerkers en vrijwilligers. De foto op de voorpagina werd genomen tijdens de opvangcrisis in januari 2022.

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF	4
INLEIDING	5
1 DRAAGVLAK EN BEWEGING	6
1.1 Ondersteuning vrijwilligersgroepen	6
1.1.1 Gastvrij Netwerk	6
1.1.2 We Welcome: digitaal ontmoetingsplatform voor vrijwilligers voor mensen op de vlucht	6
1.1.3 Regiocoördinatoren	6
1.1.4 Netwerkdagen, intervisie en vorming	6
1.1.5 Samen Gastvrij: projectoproep naar vrijwilligersgroepen	6
1.2 Ananas-project	7
1.3 Other talk: De framing van het migratiedebat	7
1.4 Campagne en punctuele acties doorheen het jaar	7
1.4.1 Week van de vrijwilliger	7
1.4.2 Internationale vrouwendag	8
1.4.3 Taste Of Home	8
1.4.4 Afgestudeerde 'Tolkies' op bezoek bij minister Gatz	8
1.4.5 Wereldvluchtelingendag	8
1.4.6 Refugee Walk 2022	9
1.4.7 #GeenMensenOpStraat	9
1.4.8 Actie Kinderrechtendag	9
1.4.9 Startbabbels	9
	10
2 BELEIDSWERK	10
2.1 Nood aan heldere informatie	10
2.1.1 Vormingen	10
2.1.2 Infolijn	10
2.1.3 Legal Helpdesk	10
2.1.4 Startpunt	10
2.1.5 Planet Search	11
2.1.6 MOVE-coalitie	11
2.2 Rechten en beleid	11
2.3 Europees	11
2.3.1 Europese asiel- en migratiepolitiek	11
2.4 Federaal	12
2.4.1 Opvangcrisis	12
2.4.2 Overige federale thema's: het migratiewetboek, kinderrechten, Afghanistan en gezinshereniging	12
2.5 Vlaams	13
2.5.1 Integratie- en inburgeringsbeleid	13
2.5.2 Oekraïne	13
2.5.3 Onderwijs	13
2.6 Lokaal	14
2.6.1 Solidaire steden en gemeenten	14
2.6.2 Project 'Vluchtelingengezinnen'	14
3 PERS EN COMMUNICATIE	15
3.1 Pers	15
3.2 Nieuwsbrief E-fugee	15
3.3 Sociale media	15
4 PERFORMANTIE VAN DE ORGANISATIE	16
4.1 Financiën	16
4.2 Fondsenwerving	17
4.3 Human resources	18
5 BLIK OP DE TOEKOMST	19

WOORD VOORAF

2022 zal helaas blijven als een dubbel crisisjaar; een heel zwaar jaar dus voor vele mensen op de vlucht, door de aanslepende opvangcrisis en de vele mensen die de oorlog in Oekraïne ontvluchtten. Maar laten we vooral het positieve niet vergeten: 2022 was ook het jaar waarin we een ongeziene golf van solidariteit met de slachtoffers van deze crisissen zagen, of het nu gaat om vrijwilligers, gastgezinnen, sympathisanten, donateurs, ...

100.000 mensen zochten in 2022 een veilige haven in België.

De situatie voor mensen die hier asiel wilden aanvragen, zou het hele jaar door uiterst zorgwekkend blijven. Het tekort aan opvangplaatsen leidde tot onaanvaardbare humanitaire situaties met als dieptepunt de jongeren en families met heel jonge kinderen die in oktober ook geen toegang tot het opvangnetwerk kregen. .

Met het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de vluchtelingenstroom die hierdoor op gang kwam moedigde de overheid met de campagne #PlekVrij burgers actief aan om Oekraïners thuis te huisvesten. De opvang en registratie van Oekraïners in 2022 was enkel mogelijk dankzij samenwerking tussen alle regeringen en creatieve oplossingen. De verschillende regeringen schoten in actie en werkten over partij- en bevoegdheidsgrenzen heen creatieve oplossingen uit. Opvang creëren en organiseren lukte op heel korte termijn, voor deze doelgroep.

In deze omstandigheden zette Vluchtelingenwerk Vlaanderen zich ook in 2022 in voor de rechten en het welzijn van alle mensen op de vlucht. Respect voor hun basisrechten is allesbehalve een verworvenheid. Samen met onze leden, partners, collega's en vrijwilligers op het terrein identificeerden we knelpunten en koppelden we deze aan mogelijke oplossingen die we gebruikten in ons lobbywerk. Waar mogelijk ondernamen we actie.

Ons Startpuntteam stond het voorbije jaar opnieuw elke ochtend klaar aan het aanmeldcentrum voor asielzoekers, eerst Klein Kasteeltje, dan Pacheco, om vragen van wachtende asielzoekers te beantwoorden en hen wegwijs te maken in de procedures die hen te wachten staan. Dit dynamische team van meertalige vrijwilligers uit alle windstreken, heeft het voorbije jaar niet alleen informatie aangeboden in de moedertalen van wachtende asielzoekers maar ook dagelijks het leed van mensen zonder opvangplaats aanzien. Daarom hebben we in april 2022 de legal helpdesk opgestart in samenwerking met het bureau voor Juridische bijstand, de Franstalige balie van Brussel (BAJ) en tal van vrijwillige advocaten: een eerstelijns helpdesk waar asielzoekers die door de opvangcrisis dakloos zijn terecht kunnen voor een warm onthaal, sociaal-juridische informatie en de toewijzing van een advocaat. In één jaar tijd heeft het team juridische steun geboden aan niet minder dan 5.783 asielzoekers zonder opvang, een mooie prestatie die helaas aantoont hoe broodnodig dit initiatief was en blijft.

Voor de ondersteuning van tijdelijk ontheemden en zij die hen omringen lanceerde Vluchtelingenwerk Vlaanderen in het voorjaar 2022 twee projecten met de steun van de Vlaamse overheid. Zo breidde Vluchtelingenwerk in maart 2022 in samenwerking met ORBIT en Solentra zijn infolijn uit naar aanleiding van de toenemende (hulp-)vragen van gastvrije en solidaire burgers, opvanggezinnen, vrijwilligers en mensen op de vlucht. Elke dag bieden medewerkers van deze infolijn antwoord op diverse vragen over huisvesting, mentaal welzijn, toegang tot onderwijs, Dit niet enkel in het Nederlands, Engels en Frans maar ook in het Oekraïens.

Daarnaast startte ons nieuwe team van regiocoördinatoren om een lokaal aanspreek- en steunpunt voor vrijwilligers te vormen die zich inzetten voor mensen op de vlucht. Zo hebben ze het voorbije jaar tal van vorming-, intervisie- en netwerkmomenten georganiseerd voor vrijwilligers die zich inzetten voor tijdelijk ontheemden. Daarnaast werken ze vanuit hun rol als brugfiguur aan het verkleinen van de kloof tussen het lokale en beleidsniveau. Dit door zowel signalen die opgemerkt worden op het terrein te communiceren naar beleidsmakers als correcte informatie over (veranderingen in) het beleid door te geven aan vrijwilligers.

Een terugblik op een jaar als dit kan niet zonder al onze vrijwilligers, donateurs, bestuurders, medewerkers en sympathisanten te bedanken voor hun onmisbare solidariteit, inzet en steun. Zonder ons divers en betrokken netwerk zou Vluchtelingenwerk niet bestaan. We willen daarom 2022 afsluiten met een oprechte en warme dankjewel aan iedereen die ons het voorbije jaar op eender welke manier gesteund heeft.

Samen maken we het verschil voor mensen op de vlucht.

INLEIDING

Vluchtelingenwerk Vlaanderen staat als netwerkorganisatie voor het verdedigen van de rechten van mensen op de vlucht en neemt hiervoor een verbindende rol op in Vlaanderen en Brussel. We doen dit samen met onze lidorganisaties, middenveldactoren, beleidsmakers, onze donateurs en vele sympathisanten.

Binnen onze meerjarenstrategie houden we vijf doelstellingen voor ogen onder de titel “Gastvrij Vlaanderen en Brussel”:

- Het draagvlak en het bewegingswerk centraal zetten
- Beleidswerk voorop stellen
- Focussen op het netwerk rond vluchtelingen en Vluchtelingenwerk Vlaanderen in de samenleving
- De organisatie performanter maken
- Financiën en fondsenwerving optimaliseren

Dit jaarverslag volgt de lijn die deze strategische doelstellingen uitzetten.

In het eerste deel staan we stil bij het bewegingswerk en de daaraan gelinkte projecten die we hebben opgenomen. Centraal hierbij staat de uitbouw van de ondersteuning van vrijwilligersgroepen in 2022. We staan ook stil bij de verschillende campagnes en acties van 2022, waarbij het creëren van draagvlak, het consulteren en mobiliseren van onze leden en het beïnvloeden van het brede publiek van groot belang waren.

In het tweede deel komt ons beleidswerk aan bod waarbij ons lobbywerk een essentiële plaats krijgt, op zowel Europees, federaal, Vlaams als lokaal niveau.

In beide delen komen initiatieven aan bod waar de focus ligt op het netwerk rond mensen op de vlucht en Vluchtelingenwerk in de samenleving.

In deel 3 beschrijven we hoe het team in 2022 hard verder gewerkt heeft om Vluchtelingenwerk op het vlak van externe communicatie een nieuw gezicht te geven, in lijn met de vernieuwde communicatiestrategie, die in 2021 was gelanceerd met een nieuwe website en een nieuwe huisstijl. Tijdens de opvangcrisis in eigen land en het conflict in Oekraïne onderhielden we nauwe banden met de media en met onze achterban. We communiceerden breed, met veel impact.

In het laatste deel staat de performantie van de organisatie zelf centraal. De financiële huishouding, de verdere uitbouw van onze fondsenwerving en ons HR-beleid komen hier aan bod.

1. DRAAGVLAK EN BEWEGING

1.1. ONDERSTEUNING VAN VRIJWILLIGERSGROEPEN

1.1.1. GASTVRIJ NETWERK

Gastvrij Netwerk - platform van lokale vrijwilligersorganisaties die mensen op de vlucht verwelkomen en op weg zetten- is een belangrijke partner voor onze organisatie. In 2022 evalueerden we de samenwerking met Gastvrij Netwerk en haar leden via een [uitgebreide survey](#), die werd beantwoord door 20 lidorganisaties. Ze waren in het algemeen tevreden over de samenwerking en ondersteuning. De belangrijkste verbeterpunten die werden aangehaald waren (i) nood aan één communicatiekanaal; (ii) nood aan informatie en ondersteuning i.v.m. mensen in precair verblijf en (iii) nood aan een persoonlijk aanspreekpunt voor vrijwilligersgroepen.

De antwoorden op deze noden kregen vorm in (i) het nieuwe online ontmoetingsplatform *We Welcome*, (ii) we lanceerden samen met de leden een proces van standpuntbepaling rond mensen in precair verblijf en (iii) 5 regiocoördinatoren gingen bij Vluchtelingenwerk aan de slag. Tot slot namen we ook concreet initiatief om vrijwilligersgroepen financieel te ondersteunen via de campagne *Samen Gastvrij*.

1.1.2. WE WELCOME: EEN DIGITAAL ONTMOETINGSPLATFORM VOOR MENSEN OP DE VLUCHT

Dit gesloten online [ontmoetingsplatform](#) is het resultaat van een samenwerking tussen Gastvrij Netwerk, ORBIT vzw en Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Deze organisaties ondersteunen lokale burgerinitiatieven die zich inzetten voor mensen op de vlucht. Met We Welcome informeren we vrijwilligers en stimuleren we verbinding.

1.1.3. REGIOCOÖRDINATOREN

In het voorjaar van 2022 gingen 5 regiocoördinatoren bij Vluchtelingenwerk aan de slag, met steun van de Vlaamse overheid. Zij zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van vrijwilligersinitiatieven in hun provincie en bouwen het vrijwilligersnetwerk van Vluchtelingenwerk verder uit. Hun eerste taak bestond eruit om vrijwilligersverenigingen, burgerinitiatieven en zelforganisaties in kaart te brengen en te leren kennen. Samen bereikten ze vorig jaar een 100-tal vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven voor mensen op de vlucht, met meer dan 5.000 actieve vrijwilligers. Daarnaast brachten zij het algemene hulp- en dienstverleningsaanbod voor mensen op de vlucht en het specifieke aanbod voor tijdelijk ontheemden uit Oekraïne, bestaande overlegorganen en samenwerkingen in kaart. Een andere opdracht bestond eruit om nieuwe vrijwilligers te werven en een vrijwilligersbeleid uit te tekenen. Vrijwilligers hebben met de regiocoördinatoren een persoonlijk aanspreekpunt, die een divers ondersteuningsaanbod opzetten: intervisie, vormingen en antwoorden op maat van de vrijwilligersorganisatie.

1.1.4. NETWERKDAGEN, INTERVISIE EN VORMING

Netwerkdagen zijn unieke samenkomsten om de vele vrijwilligers voor mensen op de vlucht uit verschillende regio's samen te brengen. Het is een gelegenheid om elkaar te leren kennen, te inspireren, ervaringen uit te wisselen en nieuwe inzichten te verwerven.

De netwerkdag voor het Gastvrij Netwerk vond twee maal plaats: een online voormiddag met 51 deelnemers en een fysieke ontmoeting in Brussel met presentaties van inspirerende zelforganisaties met 31 deelnemers uit 19 vrijwilligersorganisaties. De timing (net voor de zomervakantie), de werkdruk door de Oekraïne-crisis, het extreem warme weer en de nasleep van corona brachten minder vrijwilligers op de been dan verwacht, maar de aanwezigen waren tevreden.

Daarnaast vonden zes regionale bijeenkomsten plaats waarbij vrijwilligers van gastvrije initiatieven: een ontmoetings- en bedankingsmoment voor vrijwilligers in Kortrijk, voor gastgezinnen van Oekraïense vluchtelingen in Leuven, een netwerkdag voor Brusselse vrijwilligersinitiatieven in Elsene, een bijeenkomst voor Limburgse initiatieven in Genk.

Naast netwerkmomenten organiseerden we maandelijks online intervisies voor vrijwilligers en 10 fysieke infosessies. We kozen de thema's telkens op basis van noden en signalen op het terrein. Zo organiseerden we onder meer vorming over fondsenwerving en crowdfunding, een workshop rond polarisatie, een startvorming voor nieuwe vrijwilligers en een infosessie over huisvesting. Deze vormingen zetten we op in samenwerkingsverbanden: met ORBIT vzw, Growfunding BXL en het Agentschap Integratie & Inburgering.

1.2. ANANAS-PROJECT

Project Ananas was een hecht netwerk van 75 jongeren met een vluchtachtergrond, dat als doel had hen aan te moedigen om hun leefwereld zichtbaarder te maken en te leren om beleidswerk rond hun problemen op te zetten.

Een greep uit de activiteiten in 2022:

- Summerschool "Young voices for action": Met Globelink en de Vlaamse Jeugdraad werd een driedaagse Summerschool georganiseerd rond beleidsparticipatie voor jongeren;
- Globelink en Project Ananas zetten samen een alternatief Kras-traject op poten. Het KRAS x Ananas-project was een rollen- en discussiespel waarbij de jongeren een jaar lang debatteerden over verscheidene thema's die hen nauw aan het hart lagen;
- Tumult weekend: hoe worden onze jongeren changemakers? We dachten samen na over hoe we als groep en individueel kunnen bijdragen aan een samenleving die niet uitsluit, en hoe ze wat ze binnen het project leren kunnen inzetten in hun dagelijks leven;
- Jongeren getuigden tijdens de opvangconferentie van Vluchtelingenwerk Vlaanderen.

Dit project kwam tot stand met de steun van CERA.

1.3. OTHER TALK- FRAMING VAN HET MIGRATIEDEBAT

Other Talk is een driejarig programma van 11.11.11 en Vluchtelingenwerk Vlaanderen, met als doel nuance in het gepolariseerde migratiedebat in Vlaanderen te brengen. Het wil mensen die zich tussen de tegenpolen van het debat bevinden weer bij de conversatie betrekken en verdere polarisering tegengaan. Dit project werd mogelijk gemaakt door Porticus.

Other Talk wil alternatieve frames inzetten om het maatschappelijke debat over migratie te nuanceren en vermenschelijken. Je hoeft het migratiedebat niet op de voet te volgen om te weten dat het vaak verhit verloopt. Iedereen die actief is op sociale media ziet dat de voorstanders en tegenstanders zich in hun loopgraven lijken terug te trekken, overtuigd van hun eigen gelijk. Een genuanceerd gesprek lijkt haast onmogelijk. En net die nuance willen 11.11.11 en Vluchtelingenwerk Vlaanderen met Other Talk in het maatschappelijke debat terugbrengen.

In 2022 hebben we nieuwe vormen van positieve communicatie verspreid. We organiseerden een workshopreeks die vrijwilligersorganisaties samenbracht om hun eigen verhalen te gebruiken om het gesprek over migratie te nuanceren en vermenschelijken. We ontwikkelden een interactieve online tool die vrijwilligers stap voor stap begeleidt met video's, tekst en beeld. Deze tool ondersteunt vrijwilligersorganisaties in het zoeken, creëren en verspreiden van hun verhalen over migratie. In november vond de inspiratiedag 'Other Talk on Migration' plaats met boeiende sprekers en straffe spraakmakers. Samen met 11.11.11, ORBIT vzw, Tumult vzw, Caritas Vlaanderen en tientallen mensen gingen we op zoek naar een menswaardig narratief over migratie en superdiversiteit.

De bevindingen van dit project worden meegenomen in de communicatiestrategie die door Vluchtelingenwerk Vlaanderen werd uitgezet.

1.4. CAMPAGNE EN PUNCTUELE ACTIES DOORHEEN HET JAAR

1.4.1. WEEK VAN DE VRIJWILLIGER

Vluchtelingenwerk kan bij activiteiten rekenen op vele enthousiaste vrijwilligers. Ze vormen een cruciaal deel van de werking en werden tijdens de Week van de Vrijwilliger in de bloemetjes gezet. Zij ontvingen een prachtige bedankingskaart met illustraties-portretten van echte vrijwilligers- voor hun grenzeloze inzet. Verder werden er die week korte interviews online geplaatst die het leven van vrijwilligers schetsten.

1.4.2. INTERNATIONALE VROUWENDAG

Vluchtelingenwerk Vlaanderen deed op de Internationale Vrouwendag mee met de nationale vrouwenstaking in België. Zo wilden we zichtbaar maken en aanklagen hoezeer vrouwen nog steeds door ongelijkheden en geweld worden getroffen. Net als mannen zijn vrouwen op de vlucht slachtoffers van gewapende conflicten, vervolging en geweld. Op zoek naar veiligheid ondernemen ze, net als andere vluchtelingen gevaarlijke tochten om veiligheid te vinden, in een gammel bootje op de Middellandse Zee of in de vrieskou aan de Europese grenzen. Tijdens die reis lopen ze een hoger risico op geweld en uitbuiting. Daarom vroegen wij op de Internationale Vrouwendag bijzondere aandacht voor vrouwen op de vlucht en lieten hen aan het woord.

1.4.3. TASTE OF HOME

In april lanceerde Vluchtelingenwerk Vlaanderen haar nieuwe jaarlijkse campagne: Taste of Home. Daarin brachten we portretten van jonge mensen en hun lievelingsmaaltijd. Mensen ontdekten recepten, maakten kennis met deze jongeren en met de verhalen achter hun gerechten. Met deze campagne wilden we laten zien dat overal ter wereld een goede maaltijd mensen met elkaar verbindt. We gaven jonge vluchtelingen een stem en toonden dat zij meer zijn dan hun vluchtverhaal.

Door positieve verhalen en recepten van jonge vluchtelingen te verspreiden inspireerden we mensen op een laagdrempelige manier om zich in te zetten voor jongeren op de vlucht. Dankzij hun digitale contactgegevens ontvingen mensen nadien via mail gratis het Taste of Home [receptenboekje](#).

Er werd ook een [campagnefilmpje](#) gemaakt over Rahel die haar thuisgerecht maakt.

1.4.4. AFGESTUDEERDE 'TOLKIES' OP BEZOEK BIJ MINISTER GATZ

Brussels minister voor het Nederlandstalig Onderwijs en Meertaligheid Sven Gatz (Open VLD) mocht in mei 14 meertalige vrouwen verwelkomen van het project 'Be Talky en Become Tolky', dat Vluchtelingenwerk Vlaanderen had opgezet in samenwerking met vzw Brussel Onthaal. Deze vrouwen hadden een opleiding tot 'Tolky' -taalhulp op school- gevolgd en de minister had het genoegen om hen hun certificaat te overhandigen.

1.4.5. WERELDVLUCHTELINGENDAG

Naar aanleiding van Wereldvluchtelingendag organiseerden wij op 19 juni een reuzenpicknick met een recordaantal verschillende nationaliteiten. Dat was de inzet van een recordpoging dat Vluchtelingenwerk samen met stad Gent wilde vestigen. Tientallen nationaliteiten waren aanwezig op de meest internationale picknick ooit, aan het Houtdok in Gent. Dit event was een samenwerking met stad Gent, IN-Gent vzw, Refu Interim vzw, SOI Gent en opvangcentrum 'Reno' van Fedasil Gent.

1.4.6. REFUGEE WALK

Eind september organiseerden we voor de zevende keer de Refugee Walk. 1583 mensen stapten mee en zamelden meer dan 333.000 euro in: een warm signaal van solidariteit met mensen op de vlucht.

De grote opkomst voor de Refugee Walk bewijst dat de steun voor vluchtelingen groot is in verschillende lagen van de bevolking. De Refugee Walk kende in deze editie 282 teams. Daarvan wandelden 448 mensen hun eigen route en namen 1135 mensen deel aan het centrale event in Antwerpen. De jongste deelnemer was slechts 9 jaar oud. De meest doorwinterde wandelaar was 85. Respect! De opbrengst van de Refugee Walk ging naar Vluchtelingenwerk, waarmee we ons werk voor een humaner vluchtelingenbeleid mogelijk maken.

1.4.7. #GEENMENSENOPSTRAAT

Petitie

Begin november lanceerden we een petitie voor een oplossing voor de aanvragers van internationale bescherming die op straat moesten overleven omdat hun recht op opvang niet gerespecteerd werd. Hun situatie was uiterst zorgwekkend. Fedasil slaagde er in 2022 opnieuw niet in om iedereen een opvangplaats te geven. Gezinnen, kinderen, vrouwen en mannen werden door de overheid aan hun lot overgelaten en moesten vaak de nacht op straat doorbrengen. En elke nacht op straat is een nacht te veel. Wij riepen burgers op om dit onrecht mee aan te kaarten door onze petitie ondertekenen. We vroegen hierin aan eerste minister Alexander De Croo en zijn regering om hun verantwoordelijkheid te nemen. Want de federale regering draagt de volle verantwoordelijkheid voor deze opvangcrisis.

Het middenveld zorgt er voor dat kinderen en families niet op straat slapen

Wanneer een kind op straat dreigt te moeten slapen wacht je niet tot morgen, dan handel je vandaag. Op 14 oktober kregen zo'n 125 families met kleine kinderen die asiel aangevraagd hadden te horen dat er voor hen geen opvang was in het reguliere opvangsysteem. Zo dreigden families met kleine kinderen en zwangere vrouwen de nacht op straat te moeten doorbrengen. Toen Vluchtelingenwerk dit vernam heeft het oplossingen gezocht voor de 40 mensen die er nog aan het aanmeldcentrum te vinden waren, samen met Dokters van de Wereld, het Burgerplatform, de Humanitaire Hub en een aantal andere lokale organisaties. Van de overige families is het onduidelijk hoe zij de nacht hebben doorgebracht.

1.4.8. ACTIE KINDERRECHTENDAG

Voorbijgangers werden op 18 november verrast door een standbeeld van een kind aan het Luxemburgplein in Brussel. Het kind speelt symbolisch verstoppertje met zijn vriendjes en telt tot 18.292. Een cijfer dat staat voor het aantal kinderen op de vlucht die in Europa van de radar verdwenen tussen 2018 en 2020. Met deze actie vroegen wij samen met Child Focus en Caritas International België aandacht voor de kwetsbaarheid van minderjarigen op de vlucht n.a.v. de Internationale Dag van de Rechten van het Kind. Nadien verscheen Issam ook nog op tal van andere plaatsen om beleidsmakers te sensibiliseren rond deze problematiek: Dienst Voogdij, het kabinet van de minister van Justitie, ...

1.4.9. STARTBABELS

Een gemotiveerde groep van 15 gevormde vrijwilligers biedt oefenkansen Nederlands aan anderstalige nieuwkomers in de wekelijkse Startbabbels. Tijdens de coronacrisis gingen zij volledig online met 3 online sessies per week en een stijging van het aantal deelnemers als gevolg. Voor corona namen gemiddeld 10 mensen deel aan een Startbabbelsessie. Tijdens de online sessies waren dat gemiddeld 14 deelnemers. Sinds juli organiseren de vrijwilligers wekelijks 1 fysieke en 1 online sessie. Er werden in de zomer ook een aantal activiteiten georganiseerd om Nederlands te oefenen, wat deelname ook aantrekkelijker maakte. Zo brachten zij bijvoorbeeld een bezoek aan het Red Star Line Museum in Antwerpen.

2. BELEIDSWERK

2.1. NOOD AAN HELDERE INFORMATIE

2.1.1. VORMINGEN

Het afgelopen jaar organiseerden we tal van thematische infomomenten voor advocaten, eerstelijns werkers, (Startpunt)vrijwilligers en collega's. Het zijn vooral de online bijeenkomsten die honderden deelnemers bijeenbrachten. Op fysieke infomomenten telden we telkens gemiddeld 35 deelnemers.

De onderwerpkeuze voor thematische infomomenten maakten we op basis de actualiteit die zich opdroeg of terreinsignalen die wij opvingen. Zo organiseerde het beleidsteam in 2022 een reeks vormingen over de situatie van Palestijnen in Gaza en Libanon en over de opvangcrisis. Deze reeks was gericht naar advocaten, professionele en vrijwillige hulpverleners die in hun werking regelmatig in contact komen met asielzoekers uit Palestina en inzicht willen krijgen in de situatie op het terrein in Gaza en Libanon. Daarnaast kwam het Belgische beschermingsbeleid in verschillende infomomenten aan bod.

Specifiek naar vrijwilligersgroepen toe organiseerden de regiocoördinatoren een vormingsaanbod.

2.1.2. INFOLIJN

Op 24 maart breidde Vluchtelingenwerk Vlaanderen haar Infolijn voor vluchtelingen, vrijwilligers en professionelen uit. Met de steun van de Vlaamse overheid kwam er versterking n.a.v. de oorlog in Oekraïne om vragen te beantwoorden over tijdelijke bescherming en alle mogelijke andere vragen zoals over opvang, huisvesting of onderwijs. Ook twee Oekraïenssprekenden werden ingezet, één met polyvalente kennis en een psychologe, die een luisterend oor vormden voor Oekraïners. Orbit vzw en Solentra vzw werden hier bij betrokken vanwege hun deskundigheid op respectievelijk huisvesting en psychosociale ondersteuning.

2.1.3. LEGAL HELPDESK

Naar aanleiding van de opvangcrisis bouwde Vluchtelingenwerk samen met 30 advocatenkantoren en de Franstalige Balie van Brussel een fysieke legal helpdesk uit waar verzoekers voor internationale bescherming terecht konden bij schending van het recht op opvang. We verstrekken er juridische informatie en zorgen er voor dat advocaten hun precaire situatie kunnen aanvechten bij de rechtbank. Meer dan 5000 dakloze asielzoekers ontvingen een vonnis van de rechtbank dat Fedasil, het federaal agentschap bevoegd voor de opvang van asielzoekers, verplicht om hen opvang te bieden.

De legal helpdesk ontving de PILnet Local Impact Award, die wereldwijd het beste innovatieve juridische pro bono project met lokale impact erkent.

2.1.4. STARTPUNT

Startpunt is de dagelijkse vrijwilligerswerking aan het aanmeldcentrum voor verzoekers van internationale bescherming in Brussel (dat in de loop van het jaar haar locatie wijzigde van Klein Kasteeltje naar Pachecolaan). Vrijwilligers geven er in de wachtrij basisinformatie over de asielprocedure in vele talen, antwoorden op vragen en verwijzen door naar sociale diensten of een advocaat wanneer nodig. Het Startpunt bestaat uit vrijwilligers die zelf vaak een migratieachtergrond hebben, asielzoeker of vluchteling zijn. Zij bereiken de doelgroep met een gesprekje -zoveel mogelijk in de eigen taal- en informatie, ondersteund met flyers in 14 talen.

2.1.5. PLANET SEARCH

Vluchtelingenwerk herlanceerde 'Planet Search' in 2022. Met deze informatiedienst bieden we advocaten en sociale diensten gespecialiseerde ondersteuning bij hun werk met asielzoekers, door situatieanalyses en informatiebronnen aan te leveren over herkomstlanden. Deze informatie kan bijvoorbeeld bij beroepsprocedures belangrijk zijn.

2.1.6. MOVE COALITIE

Move is het nationaal samenwerkingsverband tussen Vluchtelingenwerk Vlaanderen, JRS Belgium, Caritas International Belgium en CIRE rond administratieve detentiecentra voor migranten. Zij coördineren en ondersteunen een nationale werking die de situatie van migranten in detentie monitort, hun rechten verdedigt en een einde wil maken aan de opsluiting van migranten om administratieve redenen. Zij bezoeken wekelijks alle administratieve detentiecentra voor volwassenen (gesloten centra genoemd) en voor gezinnen (terugkeerhuizen of Fitt woningen genoemd). Deze door DVZ geaccrediteerde bezoekers bieden een luisterend oor en sociaaljuridische ondersteuning. Dankzij deze bezoeken is de harde realiteit van de detentiecentra gekend en worden aanbevelingen gedaan aan politici en overheden. Move wil ook het grote publiek informeren over wat er in detentiecentra gebeurt. Zo herwaardenen we het recht op vrijheid.

In 2022 begeleiden de 15 geaccrediteerde bezoekers van Move 628 mensen in detentie begeleiden (14,5% van het totaal aantal personen in detentiecentra voor volwassenen voor het jaar 2022) en twee bezoekers 32 families in detentiecentra voor gezinnen. Ze deelden meer dan 300 wekelijkse monitoringsverslagen met het team Beleid van Move, Nansen en Myria. De gespecialiseerde juriste van Move stond hen bij, kwam tussen in 130 individuele dossiers en organiseerde 5 juridische vormingen. Er werd een Juridische toolkit over "reflexen in detentie" opgesteld en gepubliceerd op de website, na voorstelling in 5 vormingssessies, waarvan de opnames beschikbaar blijven.

Move deelde 3 juridische nieuwsbrieven over immigratiedetentie met advocaten en specialisten en organiseerde vormingen rond detentie voor sociale werkers. Met de balies, de partners en de autoriteiten van het gevangeniswezen van de detentiecentra voor migranten voerden we gesprekken over de manier waarop juridische bijstand voor migranten zowel in gevangnissen als detentiecentra voor migranten verbeterd kan worden. We startten de uitwerking van "vademeccums" voor advocaten

Het beleidsteam van Move waarin Vluchtelingenwerk vertegenwoordigd is werkte aan volgende dossiers: het vergroten van de transparantie en controle van detentiecentra, o.a. door deel uit te maken van de Opcat Coalitie; het begeleiden van parlementsleden in het opnemen van hun rol als controle orgaan van de detentiecentra (o.a. door de samenstelling van een gids voor de parlementsleden); het verankeren van het statuut van de NGO bezoeker in de wet. Met andere partners werd gewerkt rond het verbod van Kinderdetentie. De commissie Binnenlandse Zaken van het Parlement vroeg Move advies rond het recht van de aangehouden migrant om zich op het politiebureau te laten bijstaan door een advocaat. Move heeft zich ook in het thema 'onverwijderbaren van het Belgisch grondgebied' verdiept dat zal leiden tot een rapport in. Ook over de impact van Covid op immigratiedetentie heeft Move geschreven. En het hele jaar door werd er verder gelobbyd over de aanbevelingen naar aanleiding van het advies rond de Migratiecode, georganiseerd door het kabinet.

Het Move communicatieteam is samengesteld uit communicatiemedewerkers van de stichtende leden, waaronder Vluchtelingenwerk. Begin 2022 werd dankzij hun input de website van Move gelanceerd. Binnen Move zijn veel mensen met een doorleefde ervaring van migratiedetentie actief. Een vrijwilliger zette een "pool" van een tiental getuigen op. Zo kwamen er video's op de website en werden via sociale media gedeeld. Daarnaast werd de toekomstige campagne van Move op sociale media voorbereid voor 2023.

2.2. RECHTEN EN BELEID

2.2.1. EUROPEES

Europese asiel- en migratiepolitiek

Vluchtelingenwerk Vlaanderen is actief lid van verschillende koepelorganisaties die focussen op het Europese niveau om het lobbywerk met de partners te stroomlijnen. Zo zijn we lid van de European Council on Refugees and Exiles (ECRE) en het Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM). Via die weg waken we over de vorderingen over het Europees Pact voor Asiel en Migratie en volgen we andere belangrijke evoluties op Europees niveau. Op basis van die informatie treden we in contact met nationale beleidsmakers om de Belgische positie te beïnvloeden.

We zijn lid van de politieke werkgroep van 11.11.11. De werkgroep bestaat uit tientallen Belgische middenveldorganisaties en coördineert het federaal lobbywerk op Europese thema's, in het bijzonder het lobbywerk op het snijvlak van migratie en internationale solidariteit.

We gaven in 2022 weer input voor het AIDA-rapport met nieuwe cijfers, wetgeving en praktijken. Jaarlijks wonen we de AIDA nationale expertmeeting bij en de bijeenkomsten van het Fundamental Rights Agency. We leveren input voor hun rapporten en verspreiden ze mee. We nemen deel aan het maandelijks overleg van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten FRA.

In 2022 moesten we ons werk rond Europese thema's door de opvangcrisis noodgedwongen verminderen. We maakten wel een intern overzicht over de vorderingen van het Europees Pact voor Asiel & Migratie en werken in 2023 verder aan een voorstel over een alternatief voor het huidig en vooropgesteld Europees beleid, waarbij mensenrechten centraal staan. We doen dit in samenwerking met leden en partners, zowel uit de academische wereld als uit het maatschappelijk middenveld.

2.2.2. FEDERAAL

Samen met lidorganisaties en partners gingen we in dialoog met beleidsmakers over uitdagingen op federaal niveau. Die gingen voornamelijk over de opvangcrisis maar ook over een aantal andere thema's, gebaseerd op opportuniteiten in het regeerakkoord en op onvoorziene gebeurtenissen.

Opvangcrisis

De opvangcrisis in België startte in oktober 2021, toen het opvangnetwerk van Fedasil volledig verzadigd was. Dit federaal agentschap slaagt er nog steeds niet in om iedereen een opvangplaats te geven, hoewel iedereen die internationale bescherming aanvraagt, recht heeft op opvang.

In 2022 dienden 36.871 personen een verzoek om internationale bescherming in, het hoogste aantal sinds 2015. De overheid breidde het opvangnetwerk uit van 29.000 naar 34.000 plaatsen. De uitstroom uit het opvangnetwerk verloopt echter traag door lange proceduretijden en de uitbreiding volstaat niet. Het draagvlak bij lokale besturen om extra opvangplaatsen te openen taant. 4.633 personen kregen tussen 21 oktober 2021 en 15 september 2022 geen toegang tot het opvangnetwerk door de opvangcrisis. [1] Mensen op straat gingen zelf op zoek naar onderdak. Dit leidde onder andere tot bezettingen in de Brusselse regio, waarvan het pand in de Paleizenstraat de meest bekende is.

Deze realiteit heeft ons in 2022 genoodzaakt om de opvangcrisis prioritair op te nemen: in de werking van het Startpunt, in het beleidswerk, communicatie, het mobiliseren van media en van onze achterban.

In het kader van de opvangcrisis gingen we in 2022 veelvuldig in gesprek met het kabinet van de Staatssecretaris voor Asiel & Migratie, Fedasil en parlementsleden van de regeringspartijen. We gaven terreinsignalen door en speelden de rol van waakhond; een voorbeeld hiervan is de [nota over de trieste verjaardag van de opvangcrisis](#). En we lanceerden samen met onze partners voorstellen om de opvangcrisis op te lossen. In september 2022 resulteerde dit in een [draaiboek om uit de opvangcrisis te geraken](#). We organiseerden samen met Amnesty International Vlaanderen, Caritas International, CIRÉ, Orbit VZW met steun van Myria en UNHCR België, een conferentie over de opvangcrisis.

Om het concept van 'de bedreiging' te kelderen en opnieuw een menselijk discours te vormen over de opvang en haar slachtoffers brachten we getuigenissen. We verspreiden de verhalen van Alaa en Habib, twee jonge mannen die asiel aanvroegen, maar geen opvang kregen.

[1] Myria, contactvergadering september 2022, pagina 52, raadpleegbaar op: https://www.myria.be/files/20220922_PV_r%C3%A9union_contact_-_contactvergadering.pdf. Hier zijn geen recentere cijfers van gekend.

Overige federale thema's: het migratiewetboek, kinderrechten, Afghanistan en gezinshereniging

We werkten een voorstel uit voor het nieuwe migratiewetboek dat focust op een nieuwe '[eengemaakte beschermingsprocedure](#)'. Daarmee gingen we in gesprek met federale parlementsleden.

De beleidsnota van 2021 voor Asiel & Migratie bevatte de ambitie om de leeftijdstesten voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen te verbeteren. We doorliepen een traject met een federaal parlements lid om samen aan een wetsvoorstel voor alternatief leeftijds onderzoek te werken, met als doel de rechten van kinderen op de vlucht beter te waarborgen. Helaas merkten we doorheen dit traject dat de ambitie van deze regering minder ver reikt dan we hoopten. Maar we zullen dit thema niet lossen en zoeken naar nieuwe opportuniteiten om dit werk verder te zetten.

In 2021 namen de Taliban de macht over in Afghanistan. We gingen in gesprek met de staatssecretaris voor Asiel & Migratie over de onmogelijkheid voor Afghanen om terug te keren en publiceerden een juridische analyse van de beslissingen van het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen. In 2022 formuleerden we concrete beleidsaanbevelingen en wezen beleidsmakers op de gevaren voor Afghanen bij terugkeer naar Afghanistan en op praktische obstakels die deze terugkeer in de weg staan.

In het kader van Wereldvluchtelingendag in 2022 en de plannen van de regering om de regeling voor gezinshereniging aan te passen, schreven we beleidsaanbevelingen voor gezinshereniging. We baseerden ons onder andere op het werk van Myria om tot een nota te komen die we zullen gebruiken wanneer de regering het wetsontwerp gezinshereniging in het parlement voorlegt.

2.2.3. VLAAMS

Integratie- en inburgeringsbeleid

Onze betrokkenheid bij het integratie- en inburgeringsbeleid van de Vlaamse regering vertaalde zich in het formuleren van adviezen en deelname aan parlementaire hoorzittingen. We blijven de ontwikkelingen in de Vierde Pijler van het inburgeringsdecreet monitoren en maken deze kenbaar aan een breed publiek, door externe communicatie en opleidingsmomenten.

Met onze adviezen over het thema 'activering van asielzoekers' gingen we in gesprek met beleidsmakers. Het vertrekpunt was dat werken tijdens de procedure nuttig kan zijn voor de fase na de erkenning, indien dat onder de juiste voorwaarden en omstandigheden gebeurt. Voornamelijk de cumulregeling, die bepaalt hoeveel van het verdiende loon moet worden afgestaan aan het opvangcentrum, is hierbij een knelpunt.

We schreven een standpunt over huisvesting: de drempels in de zoektocht naar een kwaliteitsvolle en betaalbare woning. De creativiteit ten aanzien van de vluchtelingen uit Oekraïne maakt dat er nooit eerder zoveel kansen waren voor een geïntegreerd asiel- en woonbeleid, zowel voor mensen op de vlucht als voor mensen in een kwetsbare positie die hier geboren zijn of hier al langer verblijven. We focussen op de periode van transitie van opvang naar duurzame huisvesting en willen een betere uitstroom uit het opvangnetwerk bereiken.

Onze leden en partners vormen een netwerk in beweging. Om hun doelstellingen en werking te begrijpen en om de verwachtingen van het netwerk ten opzichte van onze organisatie in kaart te brengen voerden we eerst een mapping uit. In 2022 bevroegen we 21 leden en partners opnieuw, na onderzoek in 2021. Op basis hiervan formuleerden we onze prioriteiten op de thema's integratie en inclusie dat ons inspireerde voor het nieuwe jaarplan.

Oekraïne

De opvang van mensen die Oekraïne ontvluchten sinds februari 2022 stelt de bestaande moeilijkheden voor mensen met een beschermingsstatus verder op scherp. In april organiseerden we bijeenkomsten met onze leden die per beleidsdomein ideeën gaven over wat er kon worden gedaan. Met deze input trokken we naar de kabinetten van de ministers van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, Welzijn, Onderwijs en Werk.

We stellen op vele vlakken een ongelijke behandeling vast tussen mensen uit Oekraïne en andere mensen op de vlucht, wat niet te verantwoorden valt door het verschil in status (asielaanvrager vs. tijdelijk beschermd). Om dit aan te kaarten formuleerden we tien lessen, op basis van beleidsevoluties en goede praktijken over de verschillende thema's en beleidsniveaus heen. Onze doelstelling is duidelijk: een inclusieve benadering ten opzichte van alle mensen op de vlucht.

Onderwijs

a) Verbeteren van detectie en toegang tot trauma-sensitieve zorg en welbevinden

In februari 2022 vond de Webinar reeks 'Feel Fine February' plaats, die handelde over psychosociaal welzijn in het onderwijs voor ex-OKAN leerlingen. Hierin belichtten we de invloed van de thuistaal op het welbevinden van anderstalige nieuwkomers in OKAN-, basis- en secundair onderwijs. We bereikten meer dan 350 deelnemers uit alle gelederen van het onderwijs.

b) Communicatie verbeteren met ervaringsdeskundigen: projecten die vrouwen en jongeren als taalhulp opleiden

In 2020 werd de financiële ondersteuning van sociale tolken door de Vlaamse overheid stopgezet, waardoor er minder kunnen worden ingezet. Minder tolken leidt bij hulpverleners en cliënten tot stress en frustratie. Vluchtelingenwerk Vlaanderen ontwikkelde hier een oplossing voor, door opleidingen te organiseren voor meertalige nieuwkomers -vrouwen en jongeren- tot 'Tolkies', die eenvoudige tolkopdrachten kunnen verzorgen op school (en ook daarbuiten). In 2022 werden zo met het project 'Trampoline' 14 vrouwen opgeleid.

c) Beter onderwijs door netwerking binnen de OKAN-sector en de andere onderwijsniveaus

Het OKAN-netwerk in Vlaanderen en Brussel werd verankerd en uitgebreid naar andere onderwijsactoren.

We bleven aanbevelingen formuleren voor de verbetering van OKAN én het vervolgonderwijs en presenteerden deze aanbevelingen aan alle betrokken onderwijsactoren om knelpunten weg te werken en de onderwijskansen voor jonge vluchtelingen te vergroten.

Er werden opnieuw gesprekstafels met OKAN en DASPA georganiseerd in Brussel om ervaringen uit te wisselen over de aanpak van het psychosociaal welzijn én de alfabetisering voor de nieuwkomers. Deze startten in het najaar van 2021 en liepen door in 2022. Zo konden goede praktijken uitgewisseld worden met het Franstalig onthaalonderwijs.

Onze onderwijsmedewerker beheerde de Facebookgroep "Onderwijs aan anderstalige nieuwkomers, OKAN, Basisonderwijs, volwassenonderwijs" die intussen meer dan 4.000 leden telt en waarin personeel van de verschillende onderwijsniveaus die met anderstalige nieuwkomers bezig zijn materiaal en tips uitwisselen. We gaven via dit platform informatie om leerkrachten te ondersteunen en detecteerden hier ook signalen uit het onderwijswerkveld.

d) Verbeteren van detectie en toegang tot trauma-sensitieve zorg en welbevinden

In februari 2022 vond de Webinar reeks 'Feel Fine February' plaats, die handelde over psychosociaal welzijn in het onderwijs voor ex-OKAN leerlingen. Hierin belichtten we de invloed van de thuistaal op het welbevinden van anderstalige nieuwkomers in OKAN-, basis- en secundair onderwijs. We bereikten meer dan 350 deelnemers uit alle gelederen van het onderwijs.

e) Communicatie verbeteren met ervaringsdeskundigen: projecten die vrouwen en jongeren als taalhulp opleiden

In 2020 werd de financiële ondersteuning van sociale tolken door de Vlaamse overheid stopgezet, waardoor er minder kunnen worden ingezet. Minder tolken leidt bij hulpverleners en cliënten tot stress en frustratie. Vluchtelingenwerk Vlaanderen ontwikkelde hier een oplossing voor, door opleidingen te organiseren voor meertalige nieuwkomers -vrouwen en jongeren- tot 'Tolkies', die eenvoudige tolkopdrachten kunnen verzorgen op school (en ook daarbuiten). In 2022 werden zo met het project 'Trampoline' 14 vrouwen opgeleid.

2.2.4. LOKAAL

Solidaire steden en gemeenten

Lokale besturen kunnen een belangrijke rol spelen voor mensen op de vlucht met recht op opvang. De verschillende oproepen van de federale overheid aan lokale besturen om lokaal plaatsen te creëren kennen weinig succes. Toch willen en kunnen besturen meer doen, indien ze goed omkaderd worden.

Met het Netwerk van Solidaire Steden en Gemeenten bieden 11.11.11, Vluchtelingenwerk, Caritas International, Amnesty International Vlaanderen en Beweging.net antwoorden aan alle lokale besturen die zich engageren voor mensen op de vlucht. Het gaat over het creëren van opvangplaatsen, het aanbieden van kwaliteitsvolle ondersteuning of het financieel steunen van opvang. Het Netwerk van Solidaire Gemeenten en Steden heeft impact op verschillende niveaus: voor mensen op de vlucht die hierdoor beter opgevangen en ondersteund worden; voor steden en gemeenten die gebruik kunnen maken van de expertise van andere lokale besturen; voor de federale regering, die kan vaststellen dat er wel degelijk draagvlak bestaat en beter zicht krijgt op de noden van de steden en gemeenten.

Project 'Vluchtelinggezinnen'

In het project 'Vluchtelinggezinnen: een netwerk werkt' werkte Vluchtelingenwerk samen met drie vrijwilligersverenigingen uit het Gastvrij Netwerk: Vluchtelingenplatform regio Dender, Vluchtelingenwerk Klein-Brabant-Vaartland en Huizen van Vrede. Dit project werd gesubsidieerd door het Vlaams Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin in het kader van projectoproep "Outreaching bereiken van mensen in armoede" en is onderdeel van de bredere campagne "Zorgen voor Morgen".

Er valt veel te zeggen over ondersteuningsnetwerken rond gezinnen op de vlucht, de rol van vrijwilligers hierin en de samenwerkingsmogelijkheden tussen formele en informele actoren in gezinsoriëntering en -begeleiding. In een [inspiratiegids](#) kozen we ervoor om in de eerste plaats de mensen zelf aan het woord te laten, inzichten en tips mee te geven voor de uitbouw van een sterk ondersteuningsnetwerk en instrumenten aan te reiken waarmee basiswerkers aan de slag kunnen. Met deze inspiratiegids willen we niet alleen vrijwilligers ondersteunen maar ook beleidsmakers en institutionele actoren inspireren om de nodige beleidsinitiatieven te nemen.

3. PERS EN COMMUNICATIE

Vluchtelingenwerk motiveert het ruime publiek in Vlaanderen en Brussel om zich goed te informeren over de situatie van mensen op de vlucht en een open, positieve houding aan te nemen tegenover nieuwkomers. Daarvoor gebruiken we actieve en gediversifieerde communicatie, via sociale en andere media.

3.1. PERS

In 2022 is Vluchtelingenwerk 788 keer in de pers vermeld. Het was een intens jaar, onder meer door de aanslepende opvangcrisis en het conflict in Oekraïne. We kwamen 20 keer op televisie, zowel nationaal in het VRT Journaal, Terzake, De Afspraak, De Zevende Dag en VTM Nieuws als regionaal met o.a. BRUZZ; 28 keer op radio; 59 keer in de papieren krant en 287 keer online.

We verstuurden 15 persberichten en contacteerden tientallen individuele journalisten om onze verhalen, standpunten en nieuws in de media te brengen.

3.2. NIEUWSBRIEF 'E-FUGEE'

De E-fugee is de nieuwsbrief die we iedere maand versturen aan zo'n 46.000 lezers (volgers, sympathisanten, vrijwilligers, leden, geïnteresseerden in onze thematiek, ...). Dit betekent een stijging van 10% ten opzichte van 2021. Tussen begin en eind 2022 steeg het aantal mensen die de nieuwsbrief openden van 28.5% naar 32.6%. Het aantal effectieve lezers steeg met meer dan 10%.

3.3. SOCIALE MEDIA

We zien het als onze opdracht om via social media kanalen bij te dragen aan een correcte en positieve beeldvorming over mensen op de vlucht en asielzoekers.

3.3.1. FACEBOOK

In 2022 postten we in totaal 340 berichten op het Facebookaccount van Vluchtelingenwerk, gingen in interactie met een grote groep volgers en postten berichten over de situatie van mensen op de vlucht. Het totale bereik liep op tot 356.441, met een gemiddeld bereik van 1070 unieke personen per bericht. Meer dan 26.000 mensen volgen ons via Facebook.

Voor de Refugee Walk, Project Ananas en het Startpunt voerden we aparte Facebook-communicatie.

3.3.2. INSTAGRAM

Meer dan 6.500 mensen volgden ons op Instagram. In 2022 postten we 133 berichten en 276 verhalen op het Instagramaccount van Vluchtelingenwerk (we hebben hier ook meerdere accounts). Het bereik liep op tot 215.404.

3.3.3. TWITTER

Op Twitter haalden we 4.407 likes en meer dan 1.100 retweets; het aantal unieke views bedroeg 808.743. We stuurden 682 tweets de wereld in en hebben 6.515 volgers.

3.3.4. LINKEDIN

We tellen meer dan 7.800 volgers op LinkedIn. We postten er in 2022 287 berichten met een totaal bereik van 345.691.

4. PERFORMANTIE VAN DE ORGANISATIE

4.1. FINANCIËN

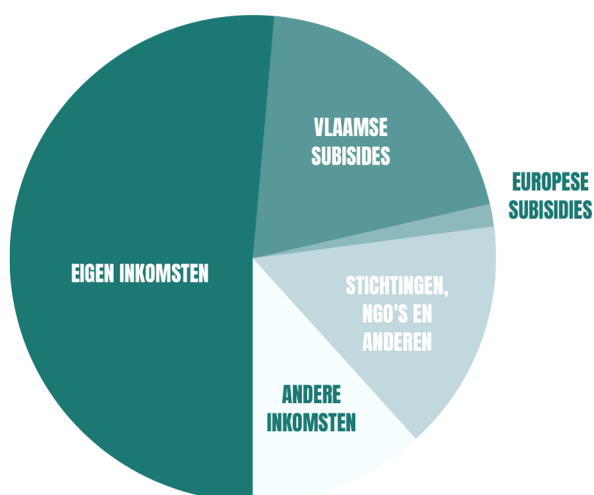
Op financieel vlak was 2022 een goed jaar voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Het balanstotaal bedroeg 2.436.130 euro en we haalden een positief resultaat van 211.695 euro. De totale inkomsten bedroegen 2.791.988 euro, een stijging van 40% t.o.v. 2021. Eigen inkomsten via fondsenwerving vormen met 51,4% het grootste aandeel van de totale inkomsten. Giften uit fondsenwerving bedroegen 1.404.260 euro in 2022 ten opzichte van 1.155.635 euro in 2021. Meer dan 15.000 mensen doneerden aan Vluchtelingenwerk Vlaanderen in 2022.

Naast de jaarlijkse werkingssubsidie voor Sociaal-Cultureel Volwassenwerk, kende de Vlaamse Overheid in 2022 bijkomende middelen toe voor de opstart van twee belangrijke projecten: de Infolijn en de Regionale Steunpunten. Meer dan 20% van de inkomsten zijn te danken aan Vlaamse subsidies.

De totale kosten stegen in 2022 met 24% tot 2.580.292 euro. Door de uitbreiding van het team voor de nieuwe projecten en door de loonindexeringen van het afgelopen jaar, steeg de totale loonkost met 30% ten opzichte van 2021. De bezoldigingen omvatten 63% van de totale kosten.

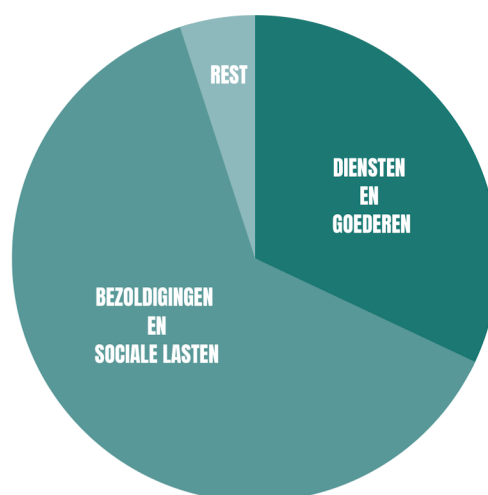
	2022	2021	2020	2018	2017
BALANSTOTAAL	2.436.130	1.988.609	1.973.931	2.251.687	3.462.998
EINDRESULTAAT	+211.695	-89.693	263.050	-198.492	-29.136

4.1.1. TOTALE INKOMSTEN 2022: € 2.791.987,81

- Eigen inkomsten: € 1.434.877,54
 - waarvan giften: € 1.404.260,21
- Vlaamse subsidies: € 560.537,74
- Europese subsidies: € 41.982,84
- Stichtingen NGO's en anderen: € 428.523,80
- Andere inkomsten: € 326.065,89

4.1.2. TOTAAL UITGAVEN 2022: € 2.580.293

- Bezoldigingen en sociale lasten: € 1.634.971,41
- Diensten en goederen: € 820.443,20
- Andere kosten: € 124.878,08

4.2. FONDSWerving

In 2022 zamelde Vluchtelingenwerk Vlaanderen € 1.306.244 in: meer dan in alle voorgaande jaren. In 2022 kenden we een sterke groei aan maandelijkse donateurs. In 2022 hadden we 3.225 maandelijkse donateurs, samen goed voor bijna € 496.000 aan giften.

4.2.1. EENMALIGE DONATEURS

JAAR	AANTAL DONATEURS	GEMIDDELDE	VERSCHIL MET JAAR VOORDIEN	TOV 2019
2019	11662	77		
2020	16152	78	38,50%	
2021	13306	87	-17,62%	14,10%
2022	14048	90	5,58%	20,46%

4.2.2. MAANDELIJKSE SCHENKERS

JAAR	AANTAL DONATEURS	VERSCHIL MET JAAR VOORDIEN	TOV 2019
2019	1500		
2020	2171	44,73%	
2021	2747	26,53%	83,13%
2022	3225	17,40%	115,00%

4.2.3. CONCLUSIE

De groei in maandelijkse donateurs gaat sneller dan vooropgesteld. Onze deur-aan-deur werving liep beter en we ontvingen ook meer spontane giften.

In 2022 vonden we een aantal extra bedrijven die de Refugee Walk -onder meer- in natura sponsorden. Er wandelden ook verschillende teams van bedrijven mee. In totaal kwamen we aan 10 bedrijven die ons op één of andere manier steunden.

4.3. HUMAN RESOURCES

2022 was beslist geen evident jaar voor onze medewerkers, door de strikte coronamaatregelen die weinig contact op de werkvloer toelieten begin 2022 maar vooral door de twee crisissen die grote invloed hadden op ons werk. De jaarlijkse tevredenheidsmeting wees ook uit dat niet iedereen even weerbaar was in die omstandigheden. Begin 2022 lanceerden we net als in 2020 een anonieme tevredenheidsenquête. De algemene conclusie was niettemin dat het beter ging met het personeel dan het jaar voorheen.

Het welzijn van het personeel stond in het bijzonder onder druk door de aanhoudende opvangcrisis en de Oekraïne-crisis. Dit zorgde bij verschillende teams voor extra druk. Zo komt het Startpuntteam dagelijks in contact met slachtoffers van de opvangcrisis. Om met dit dagelijks menselijk leed om te gaan versterkten we de collega's met specifieke opleidingen. Op vlak van communicatie haalden we nog nooit zoveel persvermeldingen maar de werkdruk voor de betrokken communicatiemedewerkers was hierdoor navenant. Daarom stelden we ook hier de werkverdeling en werkwijze bij. Voor het zakelijk team dat alles intern in goede banen leidt kwam de verhoogde werkdruk vooral voort uit de uitbreiding van de Infolijn en de aanwerving van regiocoördinatoren, die het personeelsbestand met 6,5 VTE lieten toenemen. Hierdoor zitten we terug op het personeelsniveau van 2017 (22,6 VTE), na het dieptepunt van 2020 (15,9 VTE). Voor het zakelijk team besloten we daarom tot een administratieve versterking van het team met 1 VTE.

In 2022 zijn met de twee grote Vlaamse projecten in het kader van de Oekraïne-crisis 5 regiocoördinatoren en twee medewerkers voor de Infolijn aangeworven. Daarnaast startte een nieuwe bewegings- (in/out), een communicatie- (in/out), een jongerenmedewerker en een projectontwikkelaar (interne verschuivingen). Ook het Startpunt kreeg op korte tijd twee opeenvolgende, nieuwe verantwoordelijken (één in/out, één interne verschuiving) en vanuit het departement onderwijs kon een extra halftijdse onderwijsmedewerker opstarten. Er waren tevens jobstudenten, vier European Solidarity Corps vrijwilligers en vier art. 60'ers. De organisatie werd bovendien regelmatig versterkt door stagiairs en 'nationale' vrijwilligers (zoals bijvoorbeeld voor het onthaal).

In 2022 ontwikkelden we een diversiteitsplan, dat Actiris in het najaar goedkeurde. Het plan loopt van oktober 2022 tot september 2024 en focust op de doelgroep van mensen met een migratieachtergrond. Het diversiteitsplan voeren we verder uit om verhoogde participatie van de doelgroepen te garanderen: binnen de vrijwilligerswerking, bij het personeel en bij het bestuur van Vluchtelingenwerk. Dit is een vrij recent proces waar ook de komende jaren meer aandacht zal naar gaan.

Behalve de uitvoering van het diversiteitsplan (2022-2024) verkreeg Vluchtelingenwerk Vlaanderen middelen van het Sociaal Fonds voor het sociocultureel werk om het welzijnsbeleid van de organisatie verder vorm te geven. We monitoren maandelijks de vooruitgang van de uit te voeren acties binnen een interne werkgroep.

6. BLIK OP DE TOEKOMST

2022 was een zeer gevuld en bewogen jaar. Een jaar getekend door een opvangcrisis in eigen land en de oorlog die uitbrak in Oekraïne. Hierdoor kwamen we voor heel wat uitdagingen te staan. Ondanks dit moeilijke klimaat, vertrouwen we er op dat we samen een verschil kunnen maken voor mensen op de vlucht. Samen met onze leden en al onze sympathisanten maken we werk van een solidaire samenleving voor mensen op de vlucht, waar iedereen kansen krijgt.

VERKIEZINGSSTRATEGIE/SENSIBILISERING

Met de verkiezingen van 2024 in het vooruitzicht ligt er voor Vluchtelingenwerk een nieuwe grote uitdaging in het verschiet. Aangezien het nu al duidelijk is dat asiel en migratie hoog op de politieke agenda zullen staan, blijft Vluchtelingenwerk in samenwerking met verschillende partners intensief verder werken aan duidelijke en genuanceerde communicatie over deze thema's.

PARTNERSCHAPPEN

Daarnaast werken we aan het versterken van bestaande partnerschappen en het opbouwen van nieuwe partnerschappen op basis van stakeholder analyses: met organisaties uit het middenveld, met overheden en in nieuwe domeinen zoals de bedrijfswereld. Als we een grotere impact willen hebben, dan moeten we nieuwe, innovatieve samenwerkingen aangaan op Europees, federaal, regionaal en lokaal niveau.

DIENSTVERLENING

We bouwen onze informatieve dienstverlening verder uit naar burgers (gastgezinnen, tijdelijk ontheemden, ...) , vrijwilligers, organisaties en diensten die een vraag of aanbod hebben met betrekking tot asiel of integratie van mensen op de vlucht. We doen dit op een efficiënte manier en waken over de kwaliteit.

INCLUSIE EN VERBINDING

We zetten ook verdere stappen in het participatief werken met mensen op de vlucht. Zowel voor inhoudelijk als communicatie- en bewegingswerk willen we mensen op de vlucht actiever betrekken. Het diversiteitsplan voeren we verder uit om verhoogde participatie van de doelgroepen te garanderen: binnen de vrijwilligerswerking, bij het personeel en bij het bestuur van Vluchtelingenwerk. Dit is een vrij recent proces waar de komende jaren meer aandacht zal naar gaan.

ONDERSTEUNING LOKALE NETWERKEN

De ondersteuning van vrijwilligers die mensen op de vlucht bijstaan en het uitbouwen van een ruim netwerk van sympathisanten staat voor ons centraal. De komst van vijf regiocoördinatoren die elk in hun regio op lokaal niveau mensen samenbrengen en ondersteunen, heeft een impact gehad op onze rol als ondersteunings- en expertisecentrum op lokaal niveau alsook op onze hele organisatie. Met een nieuw team van medewerkers op het terrein kregen we meer signalen binnen over problemen die zich voordoen, voedden we het beleidswerk en konden de stem van mensen, mensen op de vlucht en zij die hen bijstaan, overal in Vlaanderen en Brussel laten klinken. Die stemmen zullen wij de komende jaren verder laten horen. Gerichte ondersteuning van vrijwilligers verhoogt hun betrokkenheid en inzet. Wij werken hiervoor de komende jaren draaiboeken en tools uit.

AANHOUDENDE OPVANGCRISIS

De voorgestelde oplossingen in het kader van de opvangcrisis gebruiken we verder voor de komende gesprekken met de verschillende beleidsinstanties. We leerden dat we de grootste impact kunnen generen door een vlottere samenwerking tussen het lokale en federale niveau te faciliteren, in wisselwerking met onder meer de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Europese uitdagingen

We maakten een intern overzicht over de vorderingen van het Europees Pact voor Asiel & Migratie. In 2023 werken we verder aan een concreet voorstel: een alternatief voor het huidig en vooropgesteld Europees beleid, waarbij mensenrechten centraal staan. We doen dit in nauwe samenwerking met onze leden en partners, zowel uit de academische wereld als uit het maatschappelijk middenveld en gaan hierover in dialoog, in het bijzonder naar aanloop van het Belgisch voorzitterschap begin 2024.